

Valnämnden

§ 33

Rapport till Kommunfullmäktiga om valen 2018 (VN18/24)

Beslut

1. Valnämnden godkänner rapporten.
2. Valnämnden ger ordförande och vice ordförande i uppdrag att underteckna rapporten och överlämna den till Kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Valnämnden har upprättat en rapport över RKL-valets genomförande för överlämning till Kommunfullmäktige. Rapporten består av statistik över valet, sammanfattade reflektioner och förbättringsförslag till nästkommande RKL-val.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande - Rapport till Kommunfullmäktiga om valen 2018
- Rapport till Kommunfullmäktige om RKL-valet 2018

Expedieras till

Kommunfullmäktige

Rapport till Kommunfullmäktige om valen 2018

Dnr VN18/24-010

Valnämnden lämnar härmed följande sammanställda rapport efter genomförda val.

Val till Riksdag, Kommunfullmäktige och Landstingsfullmäktige (RKL-val) genomfördes den 9 september.

Valdeltagande och planering

Antalet röstberättigade i Ekerö kommun var 20 277 personer.

Val 2018	Ekerö	Riket
Riksdag	92,16 % (90,72 %)	87,18 %
Kommunfullmäktige	89,12 % (88,33 %)	84,12 %
Landstingsfullmäktige	88,96 % (87,90 %)	83,75 %

Valdeltagande för Ekerö kommun 2014 anges i parentes.

Planering och genomförande av valet gjordes av Valnämnden tillsammans med kommunens Valkansli. Valkansliet bestod av 1 valsamordnare som hade det praktiska ansvaret för valet tillsammans med 3 medarbetare från Kommunkansliet. Det övergripande ansvaret åvilade Valnämnden.

Förtidsröstning

Förtidsröstningen startade 22 augusti och pågick till och med valdagen 9 september. Förtidsröstningen genomfördes i lokaler i anslutning till kommunens bägge bibliotek i Ekerö Centrum samt Stenhamra. Som komplement till de fasta förtidsröstningslokaler tecknade Valnämnden avtal med Q4 Roadshows gällande hyra av en utställningsvagn och chaufför som mobil förtidsröstningslokal. Avtal slöts med PostNord gällande hämtning och leverans av förtidsröster från förtidsröstningslokaler till valdistrikten på valdagen. Till förtidsröstningen rekryterades ett 30-tal röstmottagare. 2 teamledare rekryterades till Ekerö bibliotek respektive Stenhamra bibliotek. Teamledarna arbetade heltid med förtidsröstningen från ca juni till och med valdagen.

Institutionsröstning anordnades i Valnämndens regi söndagen 2 september på de särskilda boendena för äldre Ekgården, Kullen och Söderströmsgården samt på Svartsjöanstalten, Färingsöanstalten och Kuröns behandlingshem. Institutionsröstningen genomfördes i stort sett enligt planeringen.

I RKL-valet hanterade Ekerös förtidsröstningslokaler totalt 7 082 förtidsröster. 6 407 av dessa skulle till valdistrikt i Ekerö kommun medan 675 sändes till andra kommuner. 1 011 förtidsröster togs emot från andra kommuner.

Detta innebär att ca 36,6 % av kommunens röstberättigade valde att förtidsrösta; 41,3 % om antalet röster jämförs med valdeltagandet (17 946 röstande i riksdagsvalet). 2014 tog Ekerö kommun emot 6 325 förtidsröster. Mellan 2014 och 2018 har förtidsröstandet ökat med ca 3,2 procentenheter bland Ekerö kommuns röstberättigade.

Ambulerande röstmottagare

En nyhet för årets val var Valnämndens skyldighet att erbjuda s k ambulerande röstmottagare. Dessa utgjordes av tjänstemän från valkansliet samt överförmyndarkansliet. De ambulerande röstmottagarna kunde bokas av kommunens invånare för röstmottagning i personens hem. Förutsättningen för bokningen var att personen inte kan förtidsrösta eller budrösta på annat sätt.

Valdagen – Vallokaler, organisation med mera

Röstmottagningen i kommunens 15 vallokaler fungerade i huvudsak väl. Misstag och felfunktioner förekommer dock ibland, främst beroende på den stress som det stora antalet röstande genererar samt att skärpan tyvärr minskar under valets gång. Bidrog gjorde även att elproblem i några lokaler uppstod samt blev, trots tidigare prov, flera sedelräknare opålitliga.

Ett par allvarliga fel upptäcktes vad gällde granskning och hantering av förtidsröster samt ett par brister i kontrollfunktionen av röstlängden resulterade i smärre felräkningar.

En incident inträffade i vallokalerna Träkvista öst och väst där en väljare (samma) ifrågasatte röstmottagarens neutralitet vad gäller placering av valsedlar. Valnämnden hade klargjort hur placeringen skulle vara och röstmottagarna i dessa vallokaler hanterade situationen utmärkt.

Såsom stadgats genomfördes en omfattande utbildning med alla röstmottagare. (både för valdagen och förtidsröstningen). Utbildningen fokuserade på valprocessen och blev, anser vi, framgångsrik. Valnämnden konstaterar efter genomförande av dessa val att nuvarande koncept i huvudsak fungerar väl. Några brister, som framgår ovan, har kunnat konstateras. En del av dessa är tyvärr återkommande och förefaller svåra att avhjälpa. Valnämnden bedömer att detta i första hand handlar om att fokusera mot slarv. Ytterligare arbete skall läggas på detta samt på nya kunskaper, främst gällande materiel, i samband med förberedelser inför nästa val.

Hanteringen av valsedlar och valsedelställ har kritiserats och bör ses över. Tydligheten i anvisningar från röstmottagare måste markeras i utbildningen. Möjligen kommer

en del av detta problem att hanteras i och med att ny vallag träder i kraft. Vallokalerna bör nog bedömas utifrån tillgänglighetsaspekter.

Inlämningen till kommunen på valnatten gick bra men var färdig relativt sent. Orsaken kan delvis sökas i det stora antal förtidsröster som nu ökar vid varje val och skulle omhändertas ute på distrikten. Handräkning behövde också delvis tillgripas på grund av ej fungerande sedelräknare.

Valnämndens preliminära rösträkning – onsdagsräkningen

På Valnämndens preliminära rösträkning onsdagen 12 september räknades förtidsröster som lades på valdagen eller inte hann fördelas ut till valdistrikt, brevröster, ambassadröster och förtidsröster som underkänts av valdistrikt på valnatten. Förrättningen behandlade 625 fönsterkuvert med innehåll. Utöver dessa så underkändes 68 förtidsröster som skickas till Länsstyrelsen.

Rösträkningen utfördes av Valnämndens ordförande, vice ordförande och en ledamot samt tjänstemän från kansliet.

Inlämning till Länsstyrelsen

Inlämningen av kommunens röster till Länsstyrelsen sker vid två olika tillfällen. Först på måndagen efter valet då alla röster från Valdistrikten, utom underkända förtidsröster, som inlämnats på valdagens kväll/natt lämnas till Länsstyrelsen för Ekerös del tidigt på morgonen.

Denna inlämning fungerade mycket bra, någon försening var inte vid handen, utan alla Ekerös röster var överlämnade omkring 0930.

Det andra tillfället är efter färdig onsdagsräkning som för Ekerö skedde ungefär 2030 på onsdagen och gällde då alla röster räknade under onsdagen.

Slutsatser

I sin helhet har valet genomförts enligt planering och i enlighet med lagstiftningen. Behovet av röstmottagare i förtidsröstningen var större än vad som först bedömdes, varav fler rekryterades än ursprungligen planerat. När förtidsröstningen startade visade detta sig vara en nödvändig omprioritering då trycket på röstningslokalerna, särskilt Ekerö bibliotek, varit mycket stort. Sannolikt kommer detta behov att kvarstå vid nästa ordinarie RKL-val 2022.

De 4 tjänstemän som tjänstgjorde i valkansliet har även de arbetat mycket, med i praktiken heltidstjänstgöring under de sista 4 veckorna före valet, samt mycket övertid kvällar och helg de 3 sista veckorna.

Gällande val av fasta förtidsröstningslokaler kommer detta behöva ses över till nästa ordinarie RKL-val. Lokalerna har inte fungerat optimalt sett till det stora tryck som varit på förtidsröstningen. Även val av platser för den mobila förtidsröstningslokalen, som är en uppskattad service till väljarna, kommer att behöva ses över då Slottsförvaltningens och Fastighetsverkets avgiftsbeläggning av Karusellplan gjorde att få röstande utnyttjade platsen. Istället bör större fokus möjligen läggas på röstningstillfällena i kommunens mer glesbefolkade delar ifall en mobil röstningsstation ska användas.

Flera distrikt är idag pressade av antalet röstande inom distriktet. En översyn inför RKL-val 2022 behöver ske av distriktens indelning och storlek så att antalet röstande per distrikt blir hanterbart. Röstning i Vallokal genomförs under en dag då alla icke förtidsröstare skall passera i vallokalen. Detta kräver en lämplig lokal, rätt och fungerande materiel samt ett antal röstmottagare, med adekvat utbildning och därmed rätt kompetens. Lokal rekrytering och utbildning för detta är ett omfattande arbete som skall pågå parallellt med verksamhet för förtidsröstningen. Att utöka antalet distrikt genererar detta omfattande arbete.

Tidigare har ansetts att 2 000 väljare är det maximala antalet väljare som bör ingå i ett distrikt. Detta antal bör sänkas. Bibehålls maxantalet 2 000 behövs ett nytt distrikt organiseras till 2022. Sätts gränsen vid 1 500 behövs sju nya distrikt. Det torde inte vara möjligt att i en omgång organisera mer än två möjligen tre nya distrikt. Samtidigt bör organisationen i vallokal förnygras och ansvarsfördelningen mellan och inom Valnämnd och Valkansli tydliggöras.

Ekerö 10 oktober 2018

Göran Löfgren
Valnämndens ordförande (M)

P A Hammarström
2e vice ordförande (S)